

Listina čebelarske družbe v Zgornji Lužici za Petra Pavla Glavarja v letu 1772

Andrej Šalehar, France Baraga in Janez Gregori

andrej.salehar@bf.uni-lj.si, france.baraga@gmail.com in
janez.gregori@gmail.com

V Glavarjevi knjižnici v Komendi je shranjen obsežen arhiv Glavarjevega beneficija, ki ga je uredil, popisal in objavil seznam Baraga (1998). O čebelarstvu je v arhivu več listin in 16 Glavarjevih pisem rejencu Jožefu Tomlju. V prvem fasciklu je pod zaporedno številko 26 listina o imenovanju Petra Pavla Glavarja za častnega člena čebelarske družbe v Zgornji Lužici (Oberlausitz), ki je bila izdana in podpisana 5. junija 1772.

Čebelarska družba v Zgornji Lužici

Družba je bila ustanovljena leta 1766. Naslednje leto je stalni tajnik družbe postal pastor Adam Gottlob Schirach (1724–1773), velik poznavalec čebel in čebelarstva. Družba je pod različnimi poimenovanji delovala verjetno do leta 1797. Leta 1767 je imela 99 rednih in 98 častnih članov. Njena publicistična dejavnost je bila bogata. Poleg drugih publikacij je v letih 1766–1771 izdajala čebelarski zbornik pod naslovom *Abhandlungen und Erfahrungen der oeconomischen Bienengesellschaft in Oberlausitz* ter v nadaljevanju v letih 1773–1777 čebelarski zbornik *Gemeinnützige Arbeiten der Bienengesellschaft in Oberlausitz*. Publikacije (vse so dostopne tudi na spletu) so bile namenjene širjenju in napredku čebelarstva na Saškem. Za častna člena čebelarske družbe v Zgornji Lužici sta bila imenovana tudi Giovanni Antonio Scopoli – leta 1767 – in Peter Pavel Glavar – leta 1772.

Imenovanje Petra Pavla Glavarja za častnega člena

Zgornjelužiška čebelarska družba je leta 1772 Petra Pavla Glavarja imenovala za častnega člena:

b) *Ehren-Mitglieder zur physikalischen Classe.*

— Herr Peter Paul Glovar, Priester zu Land-
Preis im Herzogthum Krayn. 1772.

Gemeinnützige Arbeiten, 1773, str. XIV.

Listina čebelarske družbe za Petra Pavla Glavarja

Prevod (mag. France Baraga): S to javno listino Naravoslovno-gospodarsko čebelarska družba v Zgornji Lužici izpričuje in priznava naslednje: z zadostnimi izkušnjami je bilo mogoče ugotoviti, kakšno korist prinaša skrbno gojenje čebel njihovim lastnikom, in tudi, da bo ta dejavnost, če se bo dalje širila, velike koristi prinašala tudi državi. Tega nedvomno zelo koristnega in častnega namena pa doslej v mnogih krajih ni bilo mogoče doseči, in sicer zaradi po manjkanja naravoslovnega znanja o naravi čebele, o njenem zdravju oziroma boleznih, o tem, kako se razmnožuje in ohranja ta žuželka, ki je tako čudovita predstavnica delavnosti, umetnosti in reda. Brez primernih navodil namreč ni mogoče pospeševati njenega gojenja, razmnoževanja in ohranjanja zaroda. Zato smo se združili v družbo v želji, da se lotimo čebelarstva, te veje kmetijskega gospodarstva, ki je bila doslej v naši domovini zelo zanemarjena, čeprav je lahko brez velikih stroškov in truda zelo donosna. Z Božjo pomočjo, z združenimi močmi v skladu z gesлом, ki smo ga dali v naš pečat, iz domovinske gorečnosti in iz ljubezni v korist naše ljubljene domače dežele kakor tudi drugih dežel nameravamo z naravoslovnimi in gospodarskimi poizkusni naravo in lastnosti čebele na novo proučiti, pridobljene izkušnje, odkritja in izboljšave pa drug drugemu sporočati, preizkušati in v splošno korist objavljati v tisku ter javnost obširnejše obveščati o pravilih, ki se jih drži družba, kakor tudi o že izdanih publikacijah. Ker je torej prečastiti in nadvse učeni gospod Peter Pavel Glavar (Glovar), duhovnik v Lanšprežu itd. ter član Družbe za poljedelstvo in znanost kot prijatelj in poseben služabnik čebel sklenil sodelovati pri teh domoljubnih prizadevanjih, smo omenjenega gospoda Glavarja s soglasnim sklepom sprejeli za naravoslovnega člena zgornjelužiške Naravoslovno-gospodarske čebelarske družbe. S tem želimo napraviti, da bi bil deležen tistih pravic in prednosti, ki jih je po naših pravilih lahko deležen pravi član. Obenem trdno upamo, da bo z nadaljnji poizkusi in dognanji obogatil ta del gospodarske znanosti ter z nasveti in dejanji z veseljem pomagal podpirati ta naš glavni smoter. Listinsko potrjeno in podpisano s podpisom direktorja, starešine in njegovega tajnika ter podkrepljeno z vtišnjениm pečatom. Narejeno v Kleinbautzenu 5. junija, v letu odrešenja 1772 (A[nn]o R[ecuperatae] S[alutis] MDCCCLXXII). Johann Rudolph August de Rodewitz [Mesto pečata] Adam Gottlob Schirach p[astor], tajnik družbe, član Cesarske akademije naravoslovcev, ruske Cesarske ekonomski [akademije] v Sankt Peterbur-

Listina čebelarske družbe v Zgornji Lužici za Petra Pavla Glavarja z dne 5. 6. 1772. Arhiv Glavarjevega beneficia, fascikel 1/26, Komenda.

gu, Kraljeve velikob[ritanske] akademije znanosti v Göttingenu, Holandske [akademije] v Haarlemu, Saške [akademije] umetnosti, znanosti in ekonomije v Leipzigu, Ekonomiske [družbe] v Altöttingu, Čebelarske (Melitturg[orum]) [družbe] Frankonije itd.

Opis pečata

Pečat ima na obodu latinski krožni zapis: * SPLENDENTE NUMINE * SIG[ILLUM] SOC[IETATIS] MELITTUR[GORUM]

Pečat na listini čebelarske družbe v Zgornji Lužici za Petra Pavla Glavarja z dne 5. 6. 1772. Arhiv Glavarjevega beneficia, fascikel 1/26, Komenda.

LUS[ATIAE] S[UPERIORIS]/* V Božjem sijaju * Pečat Čebelarske družbe Zgornja Lužica. V sredini je zgoraj simbol Svete trojice v trikotu, iz katerega sevajo žarki, odtod izraz V Božjem sijaju, in ga obdajajo oblaki. Iz njih segata dve, med seboj sklenjeni roki, ki ponazarjata pod črto zapisano geslo družbe VIRIBUS UNITIS/Z združenimi močmi. V sredini nad geslom je polje z mizico in čebelijm panjem – košem, ki ga obdajajo rože in obletavajo čebele.

Obrazložitev imenovanja Petra Pavla Glavarja

Imenovanje Petra Pavla Glavarja za častnega člena naravoslovnega razreda čebelarske družbe v Zgornji Lužici je povezano s strokovno oceno, ki jo je na prošnjo Kranjske kmetijske družbe napisal Peter Pavel Glavar o zapisu o opazovanjih prah matice s

troti v zraku, ki ga je pripravil Anton Humel, mestni kirurg iz Ljubljane. Kranjska kmetijska družba je Humlov zapis skupaj z ocenama Petra Pavla Glavarja in Mateja Furlana poslala v objavo na čebelarsko družbo v Zgornji Lužici. Ta je prvo obvestilo o prahi matice s troti v zraku objavila že leta 1772, kjer sta omenjena tudi oba ocenjevalca, naslednje leto pa celoten Humlov opis opazovanj prah matice s troti v zraku. Objava je bila v času, ko se je še ugibalo o načinu opravitve matice, veliko presenečenje za svetovno čebelarsko strokovno javnost. Ni pa bila presenečenje za gorenjske čebelarje, ker so to spoznali že davno pred tem. Praga matice s troti v zraku je izvorno slovensko odkritje, o katerem je še pred Humlom kot prvi na svetu pisal Scopoli (1763), in kar nekaj desetletij je trajalo, da je bilo v svetu tudi priznano.

Viri:

- Baraga, F. (1998): Arhiv Glavarjevega beneficia. V: *Acta ecclesiastica Sloveniae* 20, str. 97–194.
- Humel, A. (1773): Physische Erfahrung, dass der Weysel wirklich von den Drohnen ausser den Bienenstock befruchtet werde. Str. 64–71. V: *Gemeinnützige Arbeiten der Churfürstl. Sächsis. Bienengesellschaft in Oberlausitz: die Physik und Oeconomie der Bienen betreffend, nebst andern dahin einschlagenden natürlichen Dingen*. Erster Band. Berlin in Leipzig, 451 strani.
- Humel, A. (1772): Physische – folgende Zugänge erhalten. VI, str. 3–4. V: *Geschichte der Churfürstl. Sächs. Bienengesellschaft in Oberlausitz betreffende Sachen: nach dem Hauptconvente*. Leipzig, 7. fortgesetzte Anzeige, 16 strani.
- Scopoli, G. A. (1763): *Apis mellifica*. Str. 303–304. V: *Entomologia Carniolica: exhibens insecta Carnioliae indigena et distributa in ordines, genera, species, varietates, methodo Linnaeana*. Vindobona, 420 strani.